Verlegging leidingen A15 in de gemeenten Duiven, Zevenaar en Lingewaard

Natuurtoets

K1 : *A-524/ A-533/ A-635 [KR004 t/m KR008] en een ø630 PVC drinkwaterleiding Vitens*
K2 : *A-524/ A-533/ A-635 [KR011]*
K3: *N-578-20 [KR013]*

Understanding today.
Improving tomorrow.

Verlegging leidingen A15 in de gemeenten Duiven, Zevenaar en Lingewaard

Natuurtoets

K1 : *A-524/ A-533/ A-635 [KR004 t/m KR008] en een ø630 PVC drinkwaterleiding Vitens*
K2 : *A-524/ A-533/ A-635 [KR011]*
K3: *N-578-20 [KR013]*

projectnr.	270572
documentnr.	270572-NT-01
revisie	01
datum	23 februari 2016

Auteur(s)

[redacted]

Opdrachtgever

N.V. Nederlandse Gasunie
Postbus 19
9700 MA Groningen

datum vrijgave	beschrijving revisie 01
23 februari 2016	Definitief rapport, met tracéwijziging

[redacted]

anteagroup

Contactgegevens:
Tolhuisweg 57
8443 DV HEERENVEEN
Postbus 24
8440 AA HEERENVEEN

E. info.nl@anteagroup.nl

Copyright © 2015
Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.

Inhoud

		Blz.
1	**Inleiding**	**1**
1.1	Aanleiding	1
1.2	Doel	2
1.3	Leeswijzer	2
2	**Wettelijk kader natuurbescherming**	**3**
2.1	Algemeen	3
2.2	Flora- en faunawet	3
2.3	Natuurnetwerk Nederland	3
2.4	Natura 2000	3
3	**Gebiedsbeschrijving en projectvoornemen**	**4**
3.1	Gebiedsbeschrijving	4
3.2	Projectvoornemen	7
4	**Methodiek**	**9**
4.1	Algemeen	9
4.2	Bureauonderzoek	9
4.3	Terreinbezoek	10
4.4	Effectbeoordeling en advies vervolgtraject	10
5	**Resultaten gebiedsonderzoek**	**11**
5.1	Beschermde soorten	11
5.1.1	Bureauonderzoek	11
5.1.2	Terreinbezoek	12
5.1.3	Samenvatting soorten	15
5.2	Beschermde gebieden	17
5.2.1	Natuurnetwerk Nederland (GNN)	17
5.2.2	Natura 2000	17
6	**Toetsing natuurwetgeving**	**18**
6.1	Effectbepaling project	18
6.2	Effecten beschermde soorten	18
6.3	Effecten beschermde gebieden	21
6.3.1	Effecten Natuurnetwerk Nederland	21
6.3.2	Effecten Natura 2000	21
7	**Conclusies en aanbevelingen**	**22**
7.1	Soortenbescherming	22
7.2	Gebiedenbescherming	23
7.3	Vervolgtraject	23
7.4	Aanbevelingen	23
8	**Bronnen**	**24**
Bijlage 1: Wettelijk Kader		**25**

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In verband met de aanleg van de A15 dienen namens de Gasunie de volgende werkzaamheden te worden uitgevoerd:

- Verlegging HTL feeders (K1) en een ø630 PVC drinkwaterleiding Vitens.
- Plaatsing van 3 pigmarkers en reparatie coatingdefect (K2).
- Verwijderen van een mantelbuis en het plaatsen van een nieuwe, diepere leiding (K3).

Ruimtelijke ontwikkelingen zoals deze dienen te worden beoordeeld op de uitvoerbaarheid in relatie tot actuele natuurwetgeving, namelijk de Flora- en faunawet, Natuurnetwerk Nederland (NNN) en Natuurbeschermingswet 1998. Er mogen geen ontwikkelingen plaatsvinden die op onoverkomelijke bezwaren stuiten door effecten op beschermde natuurgebieden en/of flora en fauna. In dit kader is inzicht gewenst in de aanwezige natuurwaarden en de mogelijk daarmee samenhangende consequenties vanuit de actuele natuurwetgeving. Dit wordt gedaan op basis van een natuurtoets. In deze rapportage zijn de resultaten van de natuurtoets beschreven.
In Afbeelding 1.1 is de globale ligging van het plangebied weergegeven waarin de deelprojecten worden uitgevoerd.

Tracé vanaf pompstation (A12) parallel langs Helstraat (gemeente Duiven/Zevenaar)

Gemeente Duiven tussen Den Oldenhoek en ten noorden van de Betuweroute

Gemeente Lingerwaard tussen Baalsestraat en ten zuiden van de Betuweroute

Afbeelding 1.1. Ligging van het plangebied (geel omlijnd) Zie overzicht figuur 3-1. Bron: Globespotter.

De deelprojecten liggen globaal tussen de A12 en de zuidwestelijk daarvan gelegen spoorlijn (K1), ten noorden van de Betuwelijn (K2) waar op ca. 400 meter het Natura 2000-gebied Gelderse Poort ligt en ten slotte ter hoogte van de nieuwe aansluiting van de A15 bij Bemmel (K3).

1.2 Doel

In het kader van de uitvoerbaarheid van ruimtelijk ontwikkelingen is inzicht gewenst in de aanwezigheid van beschermde soorten en gebieden. Er dient te worden aangetoond dat het plan uitvoerbaar is. Het doel van voorliggende natuurtoets is het opsporen van strijdigheden van de voorgenomen ingreep met de Flora- en faunawet, NNN en/of de Natuurbeschermingswet 1998 en het vaststellen van de consequenties. Bepaald dient te worden of de aanvraag van een ontheffing noodzakelijk is en of er nader onderzoek nodig is.

1.3 Leeswijzer

In de inleiding wordt beschreven waarom deze natuurtoets is uitgevoerd en met welk doel. Vervolgens wordt in hoofdstuk twee algemene informatie verwoord over de natuurwetgeving, waaronder de Flora- en faunawet, NNN en de Natuurbeschermingswet 1998. In hoofdstuk drie wordt het plangebied beschreven en wordt nader ingegaan op het planvoornemen. In hoofdstuk vier wordt de gebruikte methode voor de uitvoering van deze natuurtoets omschreven. In hoofdstuk vijf staan de resultaten van deze natuurtoets op basis van bureauonderzoek en een veldbezoek. In hoofdstuk zes worden deze resultaten getoetst aan de Flora- en faunawet, NNN en Natuurbeschermingswet 1998 op grond waarvan conclusies en aanbevelingen worden beschreven in hoofdstuk zeven. In het laatste hoofdstuk staan de gebruikte bronnen voor dit onderzoek weergegeven. Een bijlage verschaft algemene informatie met betrekking tot het Natuurnetwerk Nederland, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Flora- en faunawet.

2 Wettelijk kader natuurbescherming

2.1 Algemeen

De natuurwet- en regelgeving kent twee sporen, namelijk een soortgericht spoor (Flora- en faunawet) en een gebiedsgericht spoor Natuurnetwerk Nederland (NNN) (voorheen Ecologische Hoofdstructuur EHS) en Natuurbeschermingswet 1998). De Flora- en faunawet richt zich op de bescherming van soorten en de NNN en Natuurbeschermingswet 1998 op de bescherming van gebieden. Met de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 is de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn in nationale wetgeving geïmplementeerd.

2.2 Flora- en faunawet

Het doel van de Flora- en faunawet is het in stand houden van de inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. De Flora- en faunawet gaat uit van het 'Nee, tenzij'-principe. Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk.

2.3 Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is de kern van het natuurbeleid. Het NNN is in provinciale structuurvisies uitgewerkt en vastgelegd in de ruimtelijke verordening. Ruimtelijke plannen moeten hieraan worden getoetst. Natura 2000-gebieden, Beschermde Natuurmonumenten en wetlands zijn beschermd via de Natuurbeschermingswet 1998 en hebben derhalve een wettelijke status. In of in de nabijheid van het NNN en Natuurbeschermingswetgebieden geldt het ‘Nee, tenzij’- principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als deze ontwikkelingen de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied aantasten.

2.4 Natura 2000

Natura 2000-gebieden, Beschermde Natuurmonumenten en wetlands zijn beschermd via de Natuurbeschermingswet 1998 en hebben derhalve een wettelijke status. In of in de nabijheid van de Natuurbeschermingswetgebieden geldt het ‘Nee, tenzij’- principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als deze ontwikkelingen de natuurlijke waarden van het gebied direct of indirect aantasten.

3 Gebiedsbeschrijving en projectvoornemen

3.1 Gebiedsbeschrijving

Het gebied waarin de werkzaamheden worden uitgevoerd maakt deel uit van het stroomgebied van Waal, Nederrijn en Linge tussen Arnhem en Nijmegen.

De eerste 2 deelgebieden (K1 en K2) maken deel uit van de gemeente Duiven en Zevenaar in de Provincie Gelderland, een streek die bekend staat onder de naam de Liemers, globaal tussen de A12 en het Pannerdens Kanaal. K1 loopt vanaf iets ten noorden van de A12 (rondom pompstation Oudbroeken) parallel langs de Helstraat tot voorbij de provinciale weg N810. Het tracé ligt in landelijk gebied met een agrarische functie (akkerland en weiland) in de nabijheid van enkele geïsoleerde boerderijen/woningen.

K2 kruist ter hoogte van een manege tussen Den Oldenhoek (Groessen) en de spoorlijn van de Betuweroute een paardenweitje. De wei is omzoomd met wat bosjes en er staat een ooievaarsnest op een paal. De omgeving bestaat uit losstaande bebouwing in een landelijke omgeving met weilanden.

Het derde deelgebied (K3) ligt in de gemeente Lingewaard in de provincie Gelderland tussen het plaatsje Baal, riviertje De Linge en de spoorlijn van de Betuweroute. Het gebied heeft voornamelijk een agrarische functie. Het bestaat uit akkerland en weilanden doorsneden door wegen en enkele singels en verspreid voorkomende bosjes.

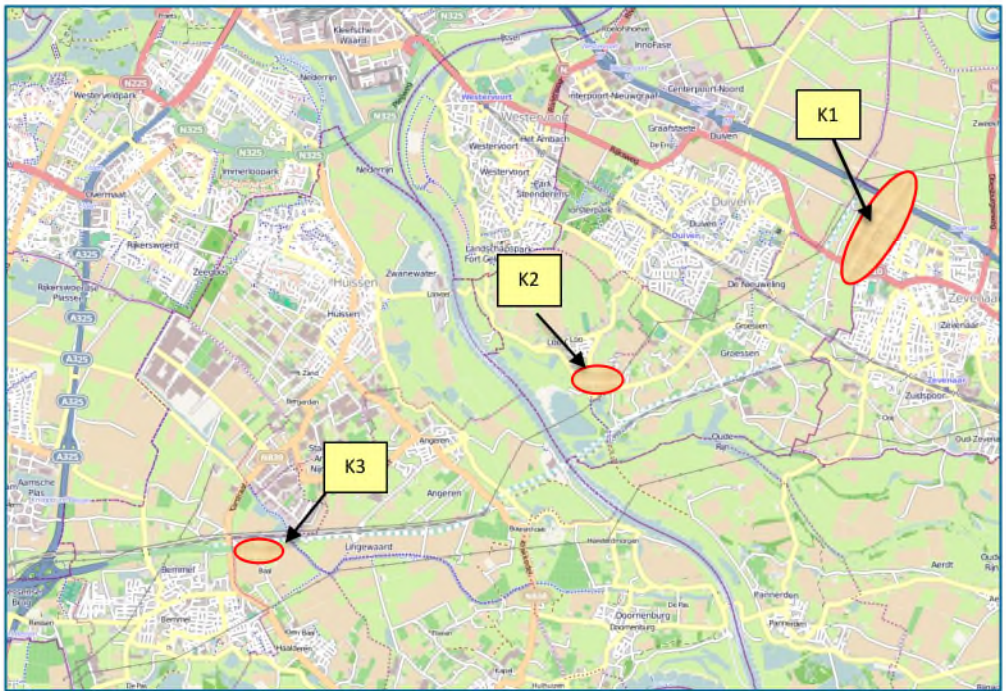

Figuur 3-1: deelgebieden K1 t/m K3

De volgende afbeeldingen geven een nadere impressie van de deelgebieden.

K1-tracé van noord naar zuid

Ten noorden van A12 t.h.v. pompstation

Perceel waarin leiding wordt aangelegd

Perceel waar leiding wordt verwijderd

Gebied rond pompstation A12 waar nieuwe leiding wordt aangelegd met populieren, watergangen met potentieel habitat voor modderkruiper, nest en mogelijke verblijfplaats in bast van een populier.

Gebied oostzijde pompstation en ten zuiden van de A12 met watergang en patrijs nabij struweel.

Impressie van het agrarische landschap tussen A12 en N810 met brede sloot rond paardenweitje langs de Helstraat.

Impressie van het landschap tussen N810 en zuidpunt tracé K1 met akkerland, weiland, droge greppels en kast torenvalk.

Rond K2-locatie

K2-locatie met paardenweitje en ooievaarsnest

Rond K3-locatie

K3-locatie waar werkterrein wordt aangelegd en met watergang

Figuur 3-2: impressie van de gebieden K1 t/m K3

3.2 Projectvoornemen

Rijkswaterstaat is voornemens de A15 verder door te trekken tot aan de A12 Arnhem – Oberhausen. Ter plaatse van de A12 wordt de nieuwe A15 via op- en afritten aangesloten. Vanwege deze werkzaamheden moeten de huidige Gasunie HTL feeders A-524, A-533 en A-635 en de ø630 PVC drinkwaterleiding Vitens verlegd worden naar een nieuw te ontwikkelen tracé. Nadat de nieuwe HTL feeders en de drinkwaterleiding in 2017 zijn aangelegd, volgt de feitelijke aansluiting in 2018. Daarna zullen de oude HTL feeders worden verwijderd (2018/2019).

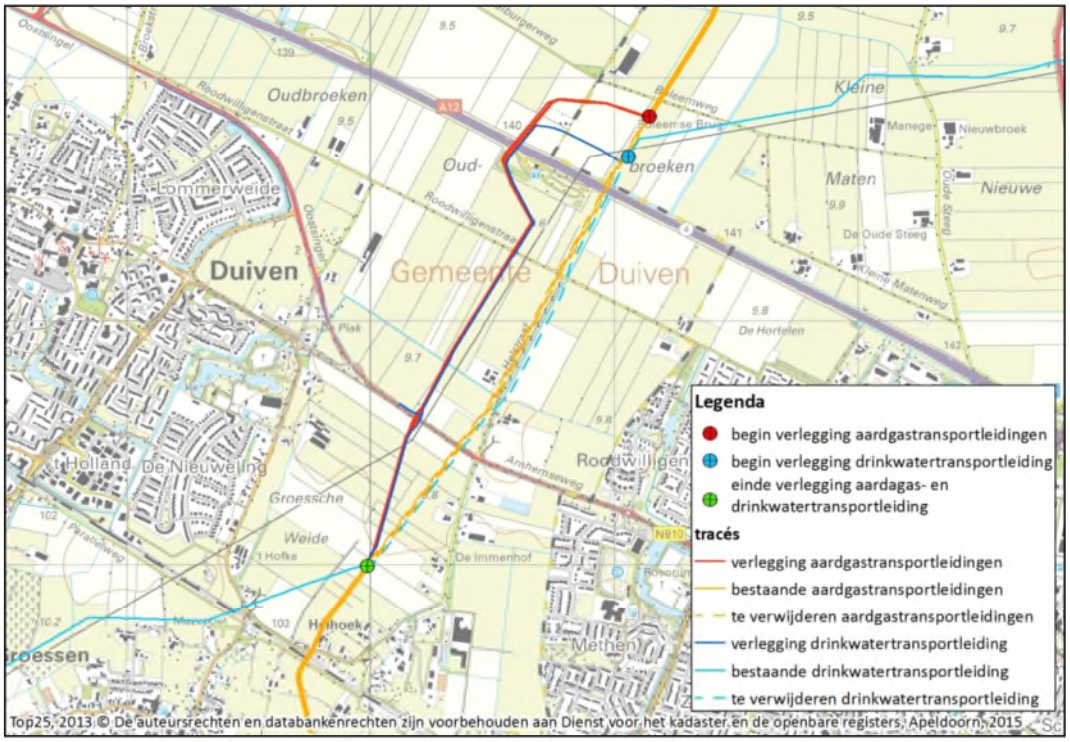

Figuur 3-3: oud (oranje) en nieuw (blauw en rood) tracé K1

Ten behoeve van de werkzaamheden aan het gasnet als gevolg van de verlenging van de A15 naar de A12, worden een werkstrook en werkterreinen ingericht. In gebied K1 moeten 3 gasleidingen en één waterleiding worden aangelegd over een lengte van ca. 3,0 km. Na het in bedrijf nemen van deze nieuwe leidingen worden de buiten bedrijf gestelde gasleidingen verwijderd (zie figuur 3-3). Dat betekent dat zowel op het oude als nieuwe tracé een werkstrook (varieert van ca. 50 tot max. 70 meter voor respectievelijk het oude en nieuwe tracé), werkterreinen en aan- en afvoerroutes dienen te worden aangelegd. Op deze wijze kunnen activiteiten, zoals aangegeven in hoofdstuk 6, plaatsvinden.
Door de aanleg en het verwijderen van leidingen wordt incidenteel een watergang/greppel doorsneden of landschapselementen als bosjes.

Ter hoogte van K2 wordt een werkterrein ingericht om 3 pigmarkers op bovengenoemde HTL feeders aan te leggen en een reparatie aan een defecte coating uit te voeren. De inrichting van dat terrein en de aanleg van een aanvoerroute brengen met zich mee dat bosjes moeten worden verwijderd en grondwerkzaamheden worden uitgevoerd. Mogelijk dient er een dam te worden verbreed dat ten koste zal gaan van een stukje watergang.

Voor K3 dient er eveneens een werkterrein met aanvoerroute te worden aangelegd. De ligging van de regionale aardgastransportleiding N-578-20 moet eveneens aangepast worden. Er wordt een bestaande mantelbuis verwijderd en in dezelfde sleuf vervangen door een nieuwe, dieper gelegen leiding.

4 Methodiek

4.1 Algemeen

Het onderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten en ligging van beschermde gebieden is opgebouwd uit twee onderdelen:

- Bureaustudie naar waarnemingen van beschermde soorten uit het (recente) verleden en ligging van beschermde gebieden in de invloedsfeer van het project;
- Verkennend terreinbezoek naar de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten.

4.2 Bureauonderzoek

In het bureauonderzoek wordt specifiek gekeken naar de zwaar beschermde (Tabel 3) en overig beschermde (Tabel 2) soorten uit de Flora- en faunawet. Deze soorten zijn in Nederland zeldzaam of hebben een Europese bescherming (Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten) en moeten worden getoetst op voorkomen en het projecteffect. Treden effecten op, of worden verbodsbepalingen overtreden, dan zijn er maatregelen nodig om deze effecten te voorkomen, te verzachten of te compenseren om te voldoen aan de Flora- en faunawet.

Algemeen beschermde soorten, die zijn opgenomen in Tabel 1 van de Flora en faunawet, zijn niet meegenomen in deze toetsing. Deze soorten zijn zodanig algemeen in Nederland dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt met het voorliggende project. Bovendien geldt voor deze soorten een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit artikel 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet. Wel geldt de algemene zorgplicht. Door rekening te houden met de kwetsbare seizoenen van deze soorten, wordt voldoende aan de zorgplicht voldaan en kan de gunstige staat van instandhouding worden gegarandeerd.

Er worden diverse bronnen geraadpleegd om een beeld te krijgen van de verspreiding en (mogelijk) voorkomen van zwaarder (Tabel 2 en 3 – soorten) beschermde soorten in en rond het plangebied. Met behulp van landelijke en regionale verspreidingsatlassen en specifieke internetsites (www.ravon.nl; www.vlindernet.nl; www.libellennet.nl; www.Naturalis.nl\EIS) wordt nagegaan of in het verleden zwaarder beschermde soorten zijn aangetroffen in of nabij het plangebied. Deze atlassen maken veelal gebruik van atlasblokken (5 x 5 kilometer). De soortgegevens hebben daarom betrekking op de regio en niet specifiek op het plangebied.

Daarnaast worden landelijke databanken voor natuurwaarnemingen geraadpleegd, waaronder telmee.nl, over de periode 2010 - 2015. Telmee.nl is het invoerportaal van de landelijke Particuliere Gegevens beherende Organisaties (PGO's). Er kan informatie over diverse soortgroepen tot op kilometerhokniveau worden verkregen. Exacte locaties of datering van de waarnemingen zijn dan niet bekend. Aan de hand van de resultaten van de bureaustudie wordt een inschatting gemaakt of de betreffende soorten in het plangebied voor kunnen komen.

Vogels zijn beschermd onder de Flora- en faunawet. Vogels zijn onderverdeeld in soorten met jaarrond beschermde nesten (categorie 1-4) en niet jaarrond beschermde nesten (categorie 5) (zie toelichting in Bijlage 1 – Wettelijk kader) waarvan inventarisatie gewenst is. Gekeken wordt naar de verspreiding van categorie 1-4 soorten en soorten van categorie 5 die mogelijk zeldzaam zijn in de omgeving van het plangebied.

Naast de bronnen met soortinformatie, is voor het bepalen van de ligging van beschermde gebieden gebruik gemaakt van de gebiedendatabase op de website van het Ministerie van EZ. Om inzicht te krijgen in de ligging van het plangebied t.o.v. van het NNN is de provinciale website van Provincie Gelderland geraadpleegd.

4.3 Terreinbezoek

Naar aanleiding van de uitkomsten van voorgenoemd bureaustudie wordt vervolgens bepaald in hoeverre de aanwezigheid van beschermde soorten aannemelijk gesteld kan worden op basis van de geschiktheid van het habitat. Er is een verkennend terreinbezoek aan het gebied afgelegd om te bepalen in hoeverre aan de hand van de soorten uit de bureaustudie en aan de hand van het voorkomen van geschikt habitat beschermde soorten voorkomen. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopenonderzoek). Daarnaast worden tijdens het veldbezoek aangetroffen belangwekkende soorten opgetekend.

4.4 Effectbeoordeling en advies vervolgtraject

Aan de hand van de bevindingen uit het bureauonderzoek en de resultaten van het verkennend terreinbezoek kan worden bepaald of een vervolgonderzoek nodig is om beschermde soorten uit te sluiten en om te bepalen wat de effecten zijn. Tevens zal worden geadviseerd over de te volgen procedure inzake de natuurwetgeving.

5 Resultaten gebiedsonderzoek

5.1 Beschermde soorten

5.1.1 Bureauonderzoek

Om een inschatting te maken van de soortgroepen en specifieke soorten die in en rond het plangebied voorkomen, is de landelijke databank voor natuurwaarnemingen geraadpleegd (NDFF). Daarnaast kwam aanvullende informatie over soorten beschikbaar vanuit een eerder uitgevoerde inventarisatie voor het gehele tracé van de A15 (Waardenburg, 2012). Dit rapport en de NDFF gegevens bevatten informatie over beschermde tabel 2 en 3 soorten voor de directe omgeving. Dit is samengebracht in onderstaand overzicht met zwaarder beschermde (Tabel 2 en 3 Flora- en faunawet) soorten.

Vogels (NDFF, Waardenburg)
Categorie 1-4 (nesten jaarrond beschermd): behalve de Oehoe zijn alle beschermde soorten die voorkomen op de aangepaste lijst met jaarrond beschermde vogelnesten(Min. LNV, 2009) in het plangebied waargenomen.
Categorie 5: zeer veel soorten uit de aangepaste lijst met jaarrond beschermde vogelnesten.

Zoogdieren (NDFF, Waardenburg)
Zwaarder beschermd: Bever, Meervleermuis, Gewone dwergvleermuis, Gewone grootoorvleermuis, Rosse vleermuis, Laatvlieger, Watervleermuis, Ruige dwergvleermuis (alle tabel 3) en Steenmarter (2).

Reptielen/amfibieën (NDFF, Waardenburg)
Zwaarder beschermd: Kamsalamander, Poelkikker, Rugstreeppad (alle tabel 3), Alpenwatersalamander (2).

Vissen (NDFF, Waardenburg)
Zwaarder beschermd: Bittervoorn, Grote modderkruiper (beide tabel 3), Kleine modderkruiper, Rivierdonderpad (beide tabel 2).

Vlinders
Geen beschermde soorten waargenomen.

Libellen
Gen beschermde soorten waargenomen.

Flora (NDFF)
Zwaarder beschermd: Gulden sleutelbloem, Rietorchis, Tongvaren en Wilde marjolein (alle tabel 2 soorten).

Op basis van de verspreidingsgegevens van een soort, in combinatie met kennis van de terreingeschiktheid voor deze soorten, is nagegaan of deze soorten mogelijk in het plangebied of de omgeving kunnen voorkomen.

Het voorkomen van wettelijk beschermde soorten in het uurhok of kilometerhok betekent niet automatisch dat deze soorten zich in (de omgeving van) het plangebied bevinden. Het plangebied omvat slechts een klein deel van het kilometerhok en daarmee ook een beperkt aantal

verschillende biotopen en habitats. Met behulp van het terreinbezoek is nagegaan welke dit zijn. Hierdoor kan meer duidelijkheid gegeven worden over de voorkomende dan wel te verwachten soorten in het plangebied.

5.1.2 Terreinbezoek

Op 8 april 2015 is onder zonnige omstandigheden 14 °C (bron: knmi.nl) een eenmalig terreinbezoek aan het plangebied afgelegd door een deskundig ecoloog van Antea Group. Naast directe waarnemingen kan aan de hand van de aangetroffen biotopen een beeld worden geschetst van potentieel aanwezige beschermde soorten. Dit is noodzakelijk omdat enkele seizoensgebonden soorten flora en fauna mogelijk niet kunnen worden waargenomen. Aan de hand van het aangetroffen biotoop en habitatvoorkeur(en) kunnen echter wel indicaties worden gegeven over het mogelijk voorkomen van deze soorten in het plangebied.

Op grond van de resultaten van het eerste veldbezoek is op 25 juni het gebied voor een tweede keer bezocht (windstil, droog en 25 °C). Er diende toen nader onderzocht te worden of de Grote modderkruiper in het plangebied aanwezig was en of een aantal populieren rond het pompstation langs de A12 verblijf bood aan een jaarrond beschermde vogelsoort en vleermuizen.

Deellocaties en soorten
Het plangebied is onderverdeeld in een 3-tal locaties K1 t/m K3. Van deze locaties kon K2 niet nader worden onderzocht omdat toestemming van de eigenaar ontbrak. Hiervoor dient in een later stadium, wanneer het terrein wel toegankelijk is, alsnog een veldonderzoek plaats te vinden.

Deellocatie K1
Locatie K1 in de gemeente Duiven en Zevenaar bestaat uit een (oud en nieuw) tracé dat door agrarisch gebied loopt en voornamelijk uit akker- en weilanden bestaat. Rond het pompstation langs de A12 wordt een bosopstand (populieren) doorsneden met een ondergroei van ruigte (o.a. bramen). Ook is daar een kleine watergang met veel plantengroei.
Ten noorden en zuiden van de A12 zijn de akkerlanden nog niet ingezaaid en liggen soms bezaaid met maïsstoppels. De weilanden bestaan uit een korte grasvegetatie met algemene akkeronkruiden als paarse dovennetel, fluitekruid, klaproos, koolzaad, zuring, herderstasje, (klein) hoefblad e.d.. Verder worden veel muizenholletjes aangetroffen. De akkers zijn doorsneden door watergangen die nauwelijksa water voeren (greppels). Soms staat daar wat speenkruid in de oever en verspreid komen er waterriet en grassen voor als er water in de watergang staat. Alleen de watergang t.h.v. het paardenweitje langs de Helstraat is ca. 3 meter breed en voert water. Het water bevat echter nauwelijks waterplanten – enkel wat (gemaaide) riet en lisdodden langs de oever - en is troebelachtig wit. In het gebied staan er verspreid wat bosjes (o.a. wilg) langs de nagenoeg droge greppels en een enkele boom.
Het oude tracé van de gasleiding loopt aan de noordzijde merendeels parallel aan de Helstraat waar essen staan. Hierin bevinden zich wat nesten en een enkel holte (vleermuis). Het tracé wordt op enkele plaatsen doorsneden door infrastructuur: A12, Roodwilligenstraat en de N810. Ten zuiden van de N810 op het weiland tussen de eerste twee woningen, staat een kast van een torenvalk op grote afstand van het plangebied. Er zit een uil in (mogelijk een steenuil), maar vanwege de gepaste afstand die in acht wordt genomen, is niet zichtbaar om welke soort het gaat.

Behalve bovengenoemde algemene soorten zijn de volgende zwaarder beschermde soorten (5.1.1) in het gebied aangetroffen:

Vogels
Exemplaren van kraai, kievit, buizerd, meerkoet, patrijs, gans (Nijlgans, Grauwe gans) en waterhoen zijn in het plangebied waargenomen. Op enige afstand van het tracé broedt mogelijk een torenvalk in een nestkast (vlakbij de bebouwing langs de Helstraat). Hoog in de essen langs de Helstraat zijn enige kraaiennesten waargenomen.
Behalve een vogelnest bij het pompstation zijn in het plangebied zelf geen nesten van vogelsoorten aangetroffen. Op 25 juni is geconstateerd dat het nest bij het pompstation van een kraai is.
Vanwege het ontbreken van bomen en struiken in het tracé ten zuiden van de A12 is het biotoop niet geschikt voor de broedvogels met jaarrond beschermde nesten, zoals die uit de bureaustudie (NDFF en Waardenburg) naar voren kwamen. Het gebied is wel geschikt als broedhabitat voor de patrijs. Met name gaat het dan om randen van akkers met bosjes en struiken, zoals in de omgeving van het pompstation en daarnaast verspreid over het gebied langs o.a. greppels.

Zoogdieren
Er zijn geen beschermde soorten aangetroffen. Wel veel holletjes van veldmuizen. In een populier ter hoogte van het pompstation is een scheur waargenomen (zie figuur 3-3), die mogelijk een verblijfplaats biedt aan een vleermuis. Op 25 juni is deze boom nader onderzocht en vastgesteld dat dit geen verblijfplaats voor vleermuizen vormde. Het gebied is wel geschikt als foerageergebied voor een aantal vleermuissoorten. Met name het gebied langs de Helstraat waar een watergang loopt. In de essenlaan daar is ook een verblijfplaats aangetroffen van mogelijk een boombewonende vleermuissoort (zoals Rosse vleermuis of grootoorvleermuis). Volgens een eerder uitgevoerde inventarisatie langs het tracé van de A15 (Waardenburg, 2012) komen hier in ieder geval Gewone dwergvleermuis, Laatvlieger en Ruige dwergvleermuis voor. Ook de steenmarter is in de nabijheid van het plangebied waargenomen. Hij loopt echter niet graag op open terrein maar verplaatst zich lang bosjes of gebouwen. Ook worden steenmarters waargenomen in dakgoten, langs regenpijpen, in funderingen en in schuren, kortom in de bebouwde omgeving. Op grond hiervan kan de steenmarter uitgesloten worden van het open agrarische plangebied.
Ook voor de bever biedt het plangebied geen geschikt biotoop. Ze zijn alleen in de plassen direct grenzend aan de Nederrijn aangetroffen (Waardenburg, 2012) dat deel uitmaakt van het Natura 2000 gebied Gelderse poort.

Reptielen/amfibieën
In het plangebied zijn geen (beschermde) soorten aangetroffen. Het biotoop bevat ook geen poelen of plassen waar amfibieën als poelkikker, kamsalamander en watersalamander een geschikt habitat (voortplantingswater) treffen. Een dergelijk biotoop is wel aanwezig in het N2000-gebied de Gelderse Poort (een van de Rijntakken). Hier en ver van het plangebied aan de andere zijde van de Nederrijn is de rugstreeppad waargenomen (NDDF, Waardenburg, 2012). De afstand tot het plangebied is dusdanig groot dat het niet aannemelijk is dat deze soort in het plangebied zal worden aangetroffen (ook geen trekkende juvenielen).
Geconcludeerd wordt dat beschermde amfibieën en reptielen in het plangebied zijn uitgesloten.

Vissen
In het plangebied zijn geen beschermde soorten aangetroffen. Alle watergangen, met uitzondering van de watergang loodrecht op de Helstraat bij de paarde weide en die bij het pompstation, zijn op voorhand niet geschikt om als biotoop voor de strikt beschermde soorten Grote modderkruiper en Bittervoorn te fungeren. Dat geldt in ieder geval voor de watergangen

die nauwelijks waterdragend zijn (greppels) en vaak geïsoleerd liggen (niet met het overige watergangenstelsel verbonden). Mogelijk zijn watergangen waarin wel water voorkomt (met waterplanten) nog wel geschikt voor de kleine modderkruiper. Dit wordt bevestigd door het uitgevoerde onderzoek (Waardenburg, 2012) waar deze soort aan de zuidzijde van het pompstation is aangetroffen.

Ook de watergang loodrecht op de Helstraat fungeert mogelijk als geschikt biotoop voor de kleine modderkruiper, maar is vanwege het ontbreken van helder water waarschijnlijk minder geschikt voor de Bitervoorn. Door het troebele water in april was ook niet te zien of er mosselen en waterplanten – essentieel voor de Bittervoorn – in de sloot aanwezig waren. Ook zou de grote modderkruiper hier voor kunnen komen; deze soort prefereert ondiep water met een dikke modderlaag en een uitbundige waterplantengroei. Ook de sloot aan de zuidzijde van het pompstation vormt mogelijk een geschikt biotoop voor deze soort.

Op grond van nader onderzoek op 25 juni in de sloten langs de Helstraat en achter het pompstation is komen vast te staan dat daar geen grote modderkruipers voorkomen. De sloot langs de Helstraat bevatte wel veel water- en oeverplanten (zie figuur) en stekelbaarsjes. Ook in de watergangen achter het pompstation langs de A12 zijn geen grote modderkruipers aangetroffen. Het wemelde er wel van de bloedzuigers.

Voor de Rivierdonderpad ontbreekt geschikt leefgebied en kan daarom worden uitgesloten van het plangebied. Ze verschuilen zich namelijk overdag tussen stenen of andere vormen van beschutting zoals boomwortels of tussen oeverbeschoeiing. Deze structuren ontbreken in de onderzochte watergangen.

Vlinders/libellen
Er zijn geen beschermde soorten uit deze groep aangetroffen. Het gebied bevat ook geen geschikt biotoop voor deze soorten. Geconcludeerd wordt dat beschermde vlinders en libellen voor het plangebied kunnen worden uitgesloten.

Planten
Er zijn geen beschermde plantensoorten in het plangebied aangetroffen. Behalve algemene akkerkruiden en oever- en waterplanten, bevat het plangebied geen geschikte biotopen voor beschermde plantensoorten als Gulden sleutelbloem, Rietorchis, Tongvaren en Wilde marjolein. Voor de sleutelbloem ontbreekt het hier aan kalkrijke grond, bossen, bosranden, struwelen of uiterwaarden (zandige stroomruggen). Gunstige omstandigheden voor de Rietorchis ontbreken hier eveneens: hij groeit op niet te voedselrijke, natte grond met een basische invloed hetzij van het grondwater, hetzij van de bodem zelf. En ook de Tongvaren is meer een liefhebber van vochtige, kalkhoudende, stenige grond (muurtjes) onder een fiks bosdek dat hier ontbreekt.
Tot slot ontbreken hier de gunstige omstandigheden voor de Wilde marjolein: zonnige tot half beschaduwde plaatsen op vrij droge, matig voedselarme tot matig voedselrijke, meestal kalkhoudende grond (leem en zand). Het plangebied is te voedselrijk door het huidige intensieve agrarische gebruik.
Geconcludeerd kan worden dat beschermde plantensoorten in het plangebied zijn uitgesloten.

Deellocatie K2
In dit gebied ten zuidwesten van Groessen staan maneges en woningen aan de noordzijde van de Betuweroute. Tussen spoorlijn en weg (Den Oldenhoek) liggen paardenweitjes en enkele akker- en weilanden. De percelen zijn omzoomd met wat struweel en bomen. In het (toekomstige) werkterrein van K2 staat een paal met ooievaarsnest met twee ooievaars. Rondom de locatie zijn enkele buizerds hoorbaar en vliegen wat mussen, boerenzwaluwen en enkele torenvalken rond.

Behalve algemene soorten flora en fauna worden in dit plangebied, gegeven het intensieve gebruik door paarden van de weilandjes, geen beschermde soorten verwacht. Wel zijn buizerd en torenvalk hier waargenomen. Nader onderzoek dient uit te wijzen of er jaarrond beschermde nesten aanwezig zijn en andere beschermde natuurwaarden. Zichtbaar was in ieder geval een jaarrond beschermd nest van de ooievaar. Verder zijn enkele exemplaren van de Rugstreeppad op 3 á 400 meter ten zuiden van de Betuweroute waargenomen (NDFF). De rugstreeppad staat bekend als echte pionierssoort omdat ze een voorkeur heeft voor primaire stadia in de ecologische successie, zoals bouwterreinen.

Deellocatie K3
Deze locatie even buiten Bemmel, tussen Baal en de Betuweroute, omvat een agrarisch perceel waar gras is ingezaaid. Tussen het terrein waar de werkzaamheden worden uitgevoerd en het gasstation van de Gasunie ligt een ondiepe watergang met wat water erin. De oever is steil en begroeid met graspollen en in het water staan riet en opschietende lisdodden.

Tijdens het veldbezoek zijn hier enkel grauwe ganzen en nijlganzen waargenomen. Van de overige beschermde soortgroepen zijn geen waarnemingen gedaan. Wel zijn enkele rugstreeppadden aan de andere kant van de Betuweroute (plassen langs de Linge) waargenomen (NDFF).
Het aangetroffen biotoop op de planlocatie is ook te eenzijdig om te kunnen fungeren als geschikt biotoop voor beschermde soorten zoogdieren, amfibieën, reptielen, vlinders/libellen en planten. Mogelijk dient de dam naar het tracé te worden verbreed waardoor de watergang voor een klein deel zal moeten worden gedempt. Gezien het lage waterpeil is deze watergang mogelijk alleen geschikt voor de kleine modderkruiper. Alle overige beschermde soorten komen hier, vanwege de ongeschiktheid van het waterbiotoop, niet voor.
Geconcludeerd wordt dat behalve de kleine modderkruiper, beschermde soorten hier zijn uitgesloten.

5.1.3 Samenvatting soorten

Op grond van de beschreven deellocaties worden de volgende beschermde soorten verwacht.
K1: rondom het pompstation broeden er vogels in de populieren en verblijft er mogelijk een enkele vleermuis (in scheur bast populier). Nader onderzoek later heeft uitgewezen dat het nest toebehoort aan een kraai (niet jaarrond beschermd) en dat de holte te ondiep was om ruimte te bieden aan vleermuizen. Verder vormen de verspreid voorkomende bosjes een geschikt broedbiotoop voor vogels, evenals de essen van de Helstraat langs het tracé. Ook broedt er in de nabijheid van het tracé naar alle waarschijnlijkheid een torenvalk (nestkast). In het open veld nabij bosjes en langs de randen van akkers kunnen patrijzen (Rode Lijst-soort) broeden.

In de watervoerende slootjes kan de kleine modderkruiper worden aangetroffen. En de watergang ten zuiden van het pompstation en die langs de Helstraat ter hoogte van het paardenweitje lijken geschikt biotoop voor de grote modderkruiper te bieden. Nader onderzoek heeft echter uitgewezen dat die hier niet voorkomen.

Voor de overige beschermde vissoorten ontbreekt geschikt habitat.
Het plangebied is te voedselrijk om geschikt biotoop te bieden aan beschermde plantensoorten als Tongvaren of Wilde marjolein.

K2: op deze locatie is binnen het plangebied een jaarrond beschermd nest aanwezig (ooievaar). Verder dient het gebied nog te worden geïnventariseerd wanneer het toegankelijk wordt verklaard. Ten zuiden van het plangebied zijn enkele rugstreeppadden waargenomen (NDFF).

K3: op deze locatie zijn geen beschermde natuurwaarden aangetroffen. Het gebied is vanwege de monocultuur ook geen potentieel leefgebied voor dergelijke soorten. Wel kunnen er ganzen en dergelijke soorten hier foeragerend worden aangetroffen. En ook biedt de watergang langs het tracé een geschikt biotoop voor de kleine modderkruiper.

5.2 Beschermde gebieden

5.2.1 Natuurnetwerk Nederland (GNN)

De ligging van het plangebied t.o.v. het beschermde NNN is in onderstaande figuur aangegeven. Binnen de verschillende deellocaties komt geen NNN-gebied voor.

GNN rond K1 en K2 (links) en K3 (rechts); plangebieden in rood aangegevn.
Figuur 5-1: kernkwaliteiten GNN en GO (bron Atlas Gelderland)

5.2.2 Natura 2000

De liggen van het plangebied t.o.v. het beschermde Natura 2000 is onderstaand weergegeven. Binnen de verschillende deellocaties komt geen Natura 2000-gebied voor.

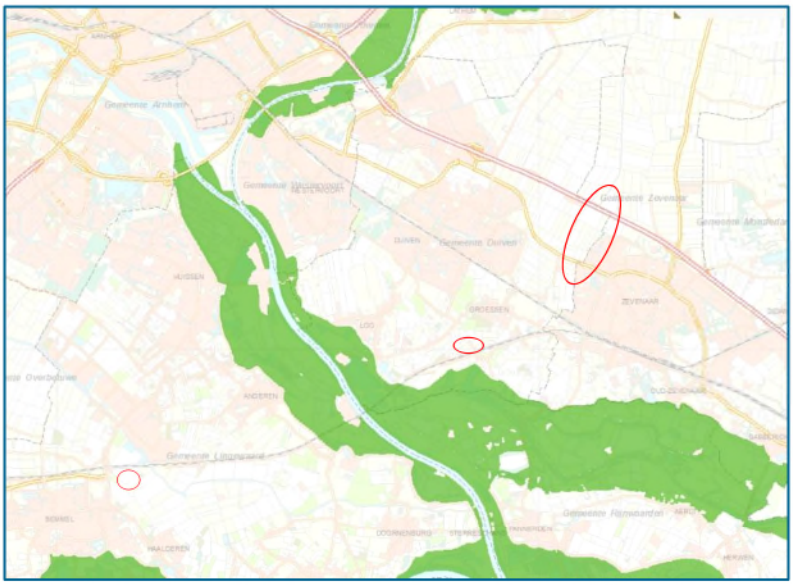

Figuur 5-2: Natura 2000 rond planlocatie (rood gemarkeerd) (bron: Provincie Gelderland)

6 Toetsing natuurwetgeving

6.1 Effectbepaling project

Ten behoeve van de werkzaamheden worden werkstroken en werkterreinen ingericht en aan- en afvoerroutes aangelegd. Onderstaande figuur 6-1 dient als voorbeeld voor de inrichting van een werkstrook.

Figuur 6-1: voorbeeld van activiteiten op de werkstrook van planlocatie K1

Als gevolg van de aanleg en verwijdering van leidingen treden de volgende effecten op: licht- en geluidshinder, optische verstoring, trillingen en mechanische effecten (verdichting van de grond).

Deze effecten zijn tijdelijk en treden alleen in de aanleg- en verwijderfase op. Wanneer de sleuven zijn aangevuld, het terrein weer is hersteld en de werkzaamheden zijn afgerond, zijn er geen effecten meer te verwachten in de gebruiksfase.

6.2 Effecten beschermde soorten

Hieronder worden de effecten op die soortgroepen van Tabel 2- en Tabel 3-soorten en vogels beschreven, waarop negatieve effecten niet op voorhand zijn uitgesloten.

Broedvogels
Op de planlocatie is alleen een vogelnest van een kraai aangetroffen in de populieren rondom het pompstation (Oudbroeken).
Verder biedt het gebied broedhabitat langs akkerranden en verspreid voorkomende bosjes waarvoor de aanwezigheid van broedvogels niet kan worden uitgesloten (b.v. patrijs).
Verder is langs de Helstraat een kraaiennest waargenomen. Vanwege de grote afstand tot het tracé ondervindt dit nest echter geen negatief effect als gevolg van de werkzaamheden.
Omdat alle in gebruik zijnde nesten van vogelsoorten in Nederland beschermd zijn onder de Flora- en faunawet, dienen mitigerende maatregelen te worden genomen. Op deze wijze zijn er

geen belemmeringen vanuit de Flora- en faunawet en kunnen negatieve effecten op broedvogels worden uitgesloten.

Jaarrond beschermde nesten
Er is een aantal vogelsoorten waarvan de broedplaatsen jaarrond beschermd zijn en bij verwijdering van de broedplaats altijd ontheffing moet worden aangevraagd. Dit zijn de zogenoemde categorie 1-4-vogelsoorten.

Tijdens het terreinbezoek is binnen het plangebied K2 een ooievaarsnest aangetroffen. Deze nestplaats zal gedurende de werkzaamheden verplaatst moeten worden. Omdat daarmee een verbodsbepaling van de Flora- en faunawet wordt overtreden (artikel 11), dient er een ontheffingsaanvraag te worden ingediend.
Voor het overige zijn er geen sporen van categorie 1-4-vogelsoorten aangetroffen. Als gevolg van verstoring tijdens het broedseizoen kan tijdelijk wel een negatief effect optreden op de aangetroffen nesten. Daarvoor dienen mitigerende maatregelen te worden genomen.

Categorie 5-vogelsoorten
Naast de categorie 1-4-vogelsoorten zijn er categorie 5-vogelsoorten, waarvan de nesten alleen jaarrond zijn beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Dit laatste is alleen van toepassing op de nestkast van de torenvalk. Dit nest blijft intact omdat het ver buiten het plangebied ligt en vanwege de afstand ook geen negatieve effecten van de werkzaamheden ondervindt. Verder zijn geen nesten van categorie 5 soorten te verwachten vanwege het ontbreken van geschikt broedhabitat op de werkterreinen. Effecten op deze categorie vogels zijn dan ook uitgesloten.

Zoogdieren
Vleermuizen
Alle vleermuissoorten zijn beschermd onder de Flora- en faunawet. Bij het amoveren van bebouwing en het kappen van vooral oudere bomen dient te allen tijde rekening te worden gehouden met de mogelijke aanwezigheid van vleermuizen. Gebouw bewonende vleermuizen verblijven met name in spouwmuren, onder dak betimmering, achter boeiborden of op zolders. Boom bewonende vleermuizen verblijven in gaten, holen of scheuren van voornamelijk grote bomen.
Uit de bureaustudie blijk dat in de omgeving van het plangebied meerdere zwaarder beschermde vleermuissoorten (tabel 3 van de Flora en faunawet) voorkomen: meervleermuis, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis en watervleermuis. Omdat er geen bebouwing wordt gesloopt zijn effecten op verblijfplaatsen van de meervleermuis, gewone dwergvleermuis, laatvlieger en grootoorvleermuis uitgesloten. Wel kan de foerageerfunctie van een gebied door lichthinder als gevolg van de bouwwerkzaamheden verminderen en een verstorend effect op de vleermuis hebben.
Op het terrein van het pompstation is wel een scheur in een populier aangetroffen die bij nader onderzoek niet als verblijfplaats voor vleermuizen geschikt bleek. Verder fungeren de essen langs de Helstraat als foerageerroute voor vleermuizen Daar is ook op een van de bomen een holte aangetroffen met poepsporen. Omdat deze verblijfplaats als gevolg van de werkzaamheden niet in het geding is, kunnen negatieve effecten op verblijfplaatsen van vleermuizen worden uitgesloten. Wel kan er verstoring van vleermuizen optreden bij het foerageren en op de route erheen als gevolg van lichthinder tijdens de werkzaamheden.

Overige zoogdieren
Er zijn geen zwaarder beschermde soorten in het plangebied te verwachten. De bever komt voor in de plassen van de Gelderse poort op grote afstand van K2. Negatieve effecten als gevolg van de werkzaamheden zijn uitgesloten. Dat geldt in dezelfde mate voor de steenmarter. Deze soort is een opportunist en past zich gemakkelijk aan gewijzigde omstandigheden aan. Omdat hij met name in bebouwde omgeving voorkomt zijn negatieve effecten op de soort in een rurale omgeving uitgesloten.

Reptielen en amfibieën
Er zijn geen beschermde soorten reptielen en amfibieën waargenomen in het plangebied. Vanwege het ontbreken van een geschikt biotoop zijn ze ook niet te verwachten. De locaties waar in het verleden de rugstreeppad is waargenomen bevinden zich ten zuiden (t.h.v. K2) respectievelijk ten noorden (t.h.v. K3) van de Betuweroute die een barrière vormt tussen zijn leefgebied en het betreffende plangebied. Negatieve effecten zijn daarom uitgesloten.

Vissen
In de sloten die water voeren is niet uitgesloten dat daar de kleine modderkruiper voorkomt. Sloten in K1 die dwars op het tracé staan worden als gevolg van de werkzaamheden doorsneden. Mogelijk worden ten behoeve van de aan -en afvoer ook dammen aangelegd. Door deze activiteiten wordt de kleine modderkruiper (tabel 2 soort) verstoord in zijn leefgebied en kunnen zelfs exemplaren gedood worden.
Nader onderzoek heeft aangetoond dat de grote modderkruiper niet in het plangebied voorkomt (noch in de afwateringssloot rond het pompstation A12 noch langs het paardenweitje t.h.v. de Helstraat). Negatieve effecten op kleine modderkruiper kunnen niet op voorhand worden uitgesloten.

Planten
Het biotoop in het plangebied is niet geschikt voor de in de bureaustudie naar voren gebrachte tabel 2 plantensoorten (te weinig kalk en te voedselrijke monocultuur). Op grond hiervan worden negatieve effecten als gevolg van de werkzaamheden uitgesloten.

Vlinders en libellen
Er zijn geen beschermde soorten vlinders en libellen waargenomen in het plangebied. Vanwege het ontbreken van een geschikt biotoop zijn ze ook niet te verwachten. Negatieve effecten zijn daarom uitgesloten.

Overige beschermde soorten
Er zijn geen overige beschermde soorten in het plangebied waargenomen. Negatieve effecten zijn daarom uitgesloten.

6.3 Effecten beschermde gebieden

6.3.1 Effecten Natuurnetwerk Nederland

Voor wat betreft het NNN is er alleen bij directe aantasting sprake van vervolgstappen, waaronder compensatie. Er bevindt zich geen GNN-gebied (Natuurnetwerk Gelderland) binnen het plangebied. Er is van directe aantasting van het NNN dan ook geen sprake. Ook kunnen significant negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN in de nabijheid van het plangebied worden uitgesloten. In (de nabijheid van) de plangebieden liggen geen weidevogelgebieden (Natuurbeheerplan Gelderland 2015). Vanuit dit oogpunt is er voor het beoogde plan vanuit GNN geen belemmering.

6.3.2 Effecten Natura 2000

Uit de bureaustudie komt naar voren dat er op ca. 400 meter afstand van het plangebied (K2) een Natura 2000-gebied ligt, namelijk Rijntakken (Gelderse Poort). Vanwege de afstand, de aard en de omvang van de werkzaamheden, worden negatieve effecten op dit Natura 2000-gebied uitgesloten. Bovendien ligt de Betuweroute tussen plangebied K2 en de Gelderse Poort waardoor dit Natura 2000-gebied wordt afgeschermd van de werkzaamheden. Een nader onderzoek (Voortoets) vanuit de Natuurbeschermingswet 1998 is niet aan de orde.

7 Conclusies en aanbevelingen

7.1 Soortenbescherming

Broedvogels
Door het treffen van mitigerende maatregelen zijn negatieve effecten op broedvogels uitgesloten. Met broedvogels kan in het algemeen rekening worden gehouden door werkzaamheden niet uit te voeren in de broedtijd (globaal halverwege maart tot en met juli) en wanneer concrete broedgevallen aanwezig zijn. Op deze wijze zijn geen belemmeringen vanuit de Flora- en faunawet aan de orde. Mocht wel in deze periode met het werk gestart moeten worden, dan dient voorafgaand aan het broedseizoen het broedhabitat (takkenhopen, bomen en struiken) uit het plangebied verwijderd te worden en het gebied verder ongeschikt te worden gemaakt door het af te zetten met linten. Voorafgaand aan de werkzaamheden vindt nogmaals controle op broedgevallen plaats.

Voor het verplaatsen van het ooievaarsnest op het toekomstige werkterrein naar een locatie buiten plangebied K2 dient een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet te worden aangevraagd. Het nest is jaarrond beschermd en bij verplaatsing wordt artikel 11 overtreden.

Vissen (Tabel 2 soorten)
Sommige watergangen in het plangebied (K1 en K3) bieden geschikt habitat voor de kleine modderkruiper.

Door het toepassen van de volgende mitigerende maatregelen blijven de effecten van de ingreep op de kleine modderkruiper tot een minimum beperkt en komt de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in het geding (Soortenstandaard RVO, 2014):
- De werkzaamheden dienen bij voorkeur te worden uitgevoerd buiten de kwetsbare periode (voortplantingsperiode) van de kleine modderkruiper. De kwetsbare periode loopt van circa april tot en met augustus. De luchttemperatuur moet boven het vriespunt liggen en er mag geen ijs aanwezig zijn in de watergang. De watertemperatuur moet beneden de 25 °C liggen;
- De werkzaamheden dienen te worden uitgevoerd van binnen naar buiten: richting open water;
- De maatregelen moeten worden uitgevoerd onder ecologische begeleiding.

Mocht onverhoopt binnen de kwetsbare periode van de kleine modderkruiper worden gewerkt, dan dient de betreffende watergang te worden afgedamd en tot ca. een halve meter leeggepompt. Het resterende water wordt leeggevist en de gevangen exemplaren worden in nabijgelegen geschikt habitat uitgezet.

Onderstaande tabel geeft in samenvattende vorm de consequenties voor beschermde soorten weer als gevolg van de werkzaamheden ten behoeve van het verleggen en verwijderen van leidingen in de plangebieden K1 t/m K3.

In tabel 7.1 is een overzicht weergegeven van de aanwezigheid van soorten, de te nemen maatregelen en de noodzaak tot ontheffing.

Tabel 7.1. Mogelijk voorkomen van en effecten op beschermde soorten in het plangebied en de noodzaak voor ontheffing.

Soortgroep/soort	Ingreep verstorend	Nader onderzoek	Ontheffing noodzakelijk?	Bijzonderheden / opmerking
Vleermuizen	Ja	Nee	Nee	Lichthinder beperken door gericht licht in het werk te voeren.
Broedvogels	Nee	Nee	Nee, mits	Werken buiten broedseizoen of anders locatie ongeschikt maken voor broedvogels voorafgaand aan het broedseizoen (zie mitigerende maatregelen 7.1).
Jaarrond beschermd ooievaarsnest	Ja	Nee	Ja	Ontheffingsaanvraag indienen voor het verplaatsen van het ooievaarsnest op K2.
Kleine modderkruiper	Ja	Nee	Nee, mits	Werk kan worden uitgevoerd onder voorwaarde dat de voorgestelde mitigerende maatregelen in 7.1 worden uitgevoerd.

Vervolgonderzoek
Na het verkrijgen van betredingstoestemmingen voor locatie K2 kan er worden vastgesteld of het betreffende habitat ter plaatse geschikt is voor beschermde soorten flora en fauna. Gezien de huidige functie van het terrein worden die niet verwacht.

Algemene zorgplicht
De zorgplicht houdt in dat men voldoende zorg in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren (en dus niet alleen de beschermde) en hun leefomgeving. Dit is een algemene eis die voor iedereen geldt. Overigens geldt de zorgplicht ook voor planten.

7.2 Gebiedenbescherming

Natuurnetwerk Nederland
Voor wat betreft het NNN is er alleen bij directe aantasting sprake van vervolgstappen in de vorm van compensatie. Er is geen sprake van een ruimtebeslag op het NNN. Er is daarom geen noodzaak voor een compensatieplan.

Natura 2000-gebieden
Er is geen natuurgebied in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 (Natura 2000-gebied) in de directe omgeving van het plangebied aanwezig. Vanwege de afstand en de aard en omvang van de werkzaamheden kunnen effecten op nabij gelegen Natura 2000-gebieden worden uitgesloten. Een nader onderzoek (Voortoets) vanuit de Natuurbeschermingswet 1998 is niet aan de orde.

7.3 Vervolgtraject

Indien de werkzaamheden worden uitgevoerd met inachtneming van genoemde mitigerende maatregelen (paragraaf 7.1) komt de gunstige staat van instandhouding van de aanwezig beschermde soorten niet in het geding. Voor verplaatsing van het jaarrond beschermde nest van de ooievaar dient een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet te worden aangevraagd.

7.4 Aanbevelingen

Takkenhopen en ruigten die in het plangebied aanwezig zijn vormen in potentie geschikte winterverblijfplaatsen voor algemene zoogdieren. Bij het verwijderen van de takkenhopen dient hiermee vanuit de Zorgplicht rekening te worden gehouden. Aanbevolen wordt om bij voorkeur de takkenhopen na het broedseizoen en vóór november te laten verwijderen.

8 Bronnen

Bureau Waardenburg, Inventarisatie beschermde natuurwaarden doortrekking A15, 1 november 2012.

Gasunie, nadere informatie en project specifieke aanwijzing, 3 februari 2015.

Limpens, H., Regelink, J., en Koelman, R. (2010). Vleermuizen en planologie. Zoogdiervereniging, Arnhem.

LNV 2007, Spelregels EHS

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2009. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. Augustus 2009.

Ministerie van EZ, 2015. Kaart Natura 2000-gebied Rijntakken

Provincie Gelderland, 2015. Natuurbeheerplankaart:
http://flamingo.prvgld.nl/viewer/app/Kernkwaliteiten

Bos, F.G., Bosveld, M.A., Groenendijk, D.G., Van Swaay, C.A.M. & Wynhoff, I., 2006. De dagvlinders van Nederland - verspreiding en bescherming. Nederlandse Fauna 7. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & EISNederland, in samenwerking met De Vlinderstichting, Wageningen.

Creemers, R.C.M. en Delft, J.J.C.W. van (RAVON) (redactie), 2009. De Amfibieën en Reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna Deel 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

RVO, 2014. Soortenstandaard Kleine modderkruiper, versie 2.0 december 2014.

Internet
https://maps.google.nl/maps
www.ravon.nl
www.ruimtelijkeplannen.nl
www.telmee.nl
Zoogdiervereniging, vleermuizen in de stad.nl

Bijlage 1: Wettelijk Kader

Flora- en faunawet

Hierna volgt een algemene beschrijving van de Flora- en faunawet.

Algemeen Flora- en faunawet
Het doel van de Flora- en faunawet is het in stand houden van de inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan aan beschermde soorten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij' – principe). Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk.

Onder bepaalde voorwaarden geldt een algemene vrijstelling of een ontheffingsplicht van de verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling of ontheffing hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het onderzoeksgebied. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden:

- Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime;
- Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime;
- Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime.

Algemene vrijstelling
Voor tabel 1-soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de wet (art. 8 t/m 12) en is derhalve geen ontheffing nodig.

Vrijstelling onder gedragscode
Voor tabel 2-soorten geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de wet (art. 8 t/m 12) als wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode. De goedgekeurde gedragscodes staan vermeld op de website van het Ministerie van EZ (www.rvo.nl). Voor de meeste activiteiten zijn er inmiddels gedragscodes goedgekeurd. De kans is groot dat de voorgenomen activiteit kan worden uitgevoerd onder één van de vele goedgekeurde gedragscodes.

Ontheffing tabel 2 en 3
Als er niet kan worden gewerkt onder een geldige gedragscode, is voor tabel 2-soorten alsnog een ontheffing nodig om toestemming te hebben voor het overtreden van de verbodsbepalingen in de wet. Ook voor tabel 3-soorten geldt een ontheffingsplicht.
Ingrepen waarbij de verbodsbepalingen worden overtreden moeten ter goedkeuring worden voorgelegd aan Dienst Regelingen door middel van een ontheffingsaanvraag, vergezeld van een overzicht van mitigerende of compenserende maatregelen om effecten tegen te gaan. Wanneer mitigerende maatregelen voldoende worden geacht om effect voorafgaand aan de ingreep te voorkomen, krijg u bericht terug in de vorm van een 'positieve afwijzing' van uw ontheffingsaanvraag. Dit betekent dat u uw werkzaamheden mag uitvoeren, mits zij precies volgens het mitigatieplan worden uitgevoerd. Op deze manier worden overtredingen van de Flora- en faunawet voorkomen. Als de mitigerende of compenserende maatregelen (tijdelijke) effecten niet kunnen voorkomen en de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt, dan wordt een ontheffing verleend.

Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten
Sinds augustus 2009 is door een uitspraak van de Raad van State bepaald dat er volgens de Europese Habitatrichtlijn geen ontheffing meer verleend mag worden voor het vernietigen van vaste verblijfplaatsen van bijlage IV-soorten met als wettelijk belang ruimtelijke ingrepen. Een ontheffing voor ruimtelijke ingrepen is alleen mogelijk onder de volgende wettelijk belangen:

- Bescherming van flora en fauna;
- Volksgezondheid of openbare veiligheid;
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

Voor de meeste ruimtelijke projecten betekend dit dat een ontheffing voor Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten alleen kan worden aangevraagd onder dwingende redenen van groot openbaar belang. Dit belang moet worden onderbouwd om het groot openbaar belang aan te tonen. Een groot openbaar belang is een belang op regionale of nationale schaal. Vaak is de verwijzing naar een regionale structuurvisie voldoende.

Vogels
Vogels zijn niet opgenomen in tabel 1 tot en met 3. Alle vogels zijn in het broedseizoen gelijk beschermd. De bescherming van vogels is hoofdzakelijk gericht op de bescherming van de nesten. Daarbij wordt wel een onderscheid gemaakt in nesten die jaarrond zijn beschermd (Categorie 1 tot en met 4-vogelsoorten), nesten die alleen jaarrond zijn beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen (Categorie 5-vogelsoorten) en nesten die niet jaarrond zijn beschermd (overige vogelsoorten).
Sinds augustus 2009 is door een uitspraak van de Raad van State bepaald dat er volgens de Europese Vogelrichtlijn geen ontheffing meer verleend mag worden voor het vernietigen van vaste verblijfplaatsen van vogels met als wettelijk belang ruimtelijke ingrepen of dwingende redenen van groot openbaar belang. Om ruimtelijke ontwikkelingen toch uit te kunnen voeren, moeten mitigerende maatregelen worden genomen om effecten vooraf te voorkomen. Om zeker te zijn van de juiste maatregelen is het aan te bevelen om de maatregelen voor te leggen aan het Ministerie van EZ door het indienen van een ontheffingsaanvraag. Hoewel een ontheffing voor vogels in de meeste gevallen niet kan worden afgegeven, geeft de Minister in haar besluit aan of de maatregelen voldoende zijn (positieve afwijzing).

Zorgplicht
In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen. Deze zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. Dit betekent dat handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor planten en/of dieren niet mogen worden uitgevoerd. Wanneer dergelijke handelingen toch uitgevoerd moeten worden, moeten maatregelen, voor zover dit in redelijkheid kan, worden genomen om de nadelige gevolgen te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Er dient bijvoorbeeld zo gewerkt te worden dat dieren kunnen ontsnappen en het kan nodig zijn om soorten te verplaatsen (bijvoorbeeld planten en amfibieën). Deze algemene zorgplicht geldt voor elke soort en elk individu in Nederland.

Procedure ontheffingsaanvraag
Voor soorten van tabel 1 geldt een vrijstelling. U hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen, maar u moet wel de zorgplicht nakomen.

Voor soorten van tabel 2 geldt dat als u kunt werken volgens een goedgekeurde gedragscode er een vrijstelling geldt. U hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen, maar u

moet uw activiteiten aantoonbaar uitvoeren zoals in de gedragscode staat. Tevens blijft de zorgplicht gelden.

Indien u niet kunt werken volgens een gedragscode, maar u kunt maatregelen nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), dan hoeft u ook geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen. Wilt u zeker weten of uw mitigerende maatregelen voldoende zijn, en er inderdaad geen ontheffing nodig is? Vraag dan een ontheffing aan om uw maatregelen goed te keuren.

Indien beschermde soorten van tabel 3 zijn aangetroffen in het plangebied, dan is mogelijk een ontheffingsaanvraag noodzakelijk.
Net als voor tabel 2-soorten geldt dat als u maatregelen kunt nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), u geen ontheffing van de Flora- en faunawet hoeft aan te vragen. U kunt uw mitigatieplan voorleggen bij Dienst Regelingen voor goedkeuring.

Voor soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn (die ook onder de tabel 3-soorten van de Flora- en faunawet vallen) is het niet langer mogelijk ontheffing aan te vragen op grond van ruimtelijke ontwikkelingen. Dat zelfde geldt voor vogelsoorten. Zie bijlage 1 Flora- en faunawet voor een beschrijving van de te volgen procedure voor deze soorten.

Indien u geen mitigerende maatregelen kunt nemen, dan dient een ontheffing te worden aangevraagd bij Dienst Regelingen van het ministerie van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie. Voor de ontheffingsaanvraag is het noodzakelijk te weten welke soorten aanwezig zijn, zodat gerichte mitigerende maatregelen kunnen worden getroffen. Dienst Regelingen zal, indien het akkoord is met het aangeleverde stappenplan waarin de aanpak voor mitigatie beschreven wordt, een zogenoemde 'verklaring van geen bedenkingen' (vvgb) afgeven. Daarmee zegt zij in feite dat een ontheffing niet noodzakelijk is wanneer men zich bij de uitvoering houdt aan het opgestelde stappenplan.

Wanneer gesloopt of gekapt wordt zonder vervolgonderzoek te laten plaatsvinden, en er blijken beschermde soorten aanwezig te zijn, dan wordt de Flora- en faunawet overtreden. Dit is een economisch delict waar boetes aan verbonden zijn.

Onderzoek naar vleermuizen duurt ongeveer 6 maanden. Indien het onderzoek over de winterperiode heen getrokken moet worden, kan het langer duren. Onderzoek naar andere soortgroepen kan vaak sneller (met 1 of 2 bezoeken) afgerond worden. De doorlooptijd van een ontheffingsaanvraag bij Dienst Regelingen bedraagt doorgaans 6 weken tot 4 maanden.

Een vleermuisonderzoek is circa drie jaar geldig. Indien de werkzaamheden niet binnen drie jaar hebben plaatsgevonden, dan moet opnieuw onderzoek worden uitgevoerd.

Wabo
Vanaf 1 oktober 2010 is voor ruimtelijke ontwikkelingen de Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht) in werking getreden. Dit houdt in dat de benodigde vergunningen en ontheffingen, dus ook die ten aanzien van de Flora- en faunawet en Natuurbeschermingswet, in de meeste gevallen via een omgevingsvergunning gaan lopen. De aanvraag voor de omgevingsvergunning wordt ingediend bij de betreffende gemeente en vervolgens door de gemeente ter beoordeling voorgelegd aan het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (voormalig Ministerie van LNV). Het Ministerie van EZ geeft bij goedkeuring een vvgb

(verklaring van geen bedenkingen) af. Deze vvgb vervangt de huidige ontheffing Flora- en faunawet.

De grootste veranderingen in het nieuwe systeem zijn dat:
1. het Ministerie van EZ geen direct contact meer met de aanvrager heeft;
2. de gemeente verantwoordelijk is voor toezicht en handhaving van de vvgb in de omgevingsvergunning.

Het doel van deze herstructurering is het versnellen en vergemakkelijken van de procedure.

Natuurnetwerk Nederland

Hierna volgt een algemene beschrijving van het Natuurnetwerk Nederland.

Algemeen Natuurnetwerk Nederland
De Nederlandse natuur staat steeds meer onder druk, bijvoorbeeld door huizenbouw, aanleg van wegen en industrie. Toch leeft bij veel Nederlanders de wens om natuurgebieden in de buurt te hebben. Natuur geeft rust en biedt ruimte voor recreatie.

De overheid heeft daarom extra geld uitgetrokken om de Nederlandse natuur te beschermen en verder te ontwikkelen. Door nieuwe natuur te ontwikkelen, kunnen natuurgebieden met elkaar worden verbonden. Zo kunnen planten zich over verschillende natuurgebieden verspreiden en dieren van het ene naar het andere gebied gaan. Het totaal van al deze gebieden en de verbindingen ertussen vormt het Natuurnetwerk Nederland (NNN) van Nederland.

In het NNN liggen de twintig Nationale Parken die Nederland kent. Ze hebben gezamenlijk een oppervlakte van 123.000 ha. Ongeveer 45%van alle hectares NNN op het land is ook Natura 2000-gebied.

De term NNN werd in 1990 geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan (NBP) van het toenmalige ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV).

Netwerk van gebieden
Het NNN is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. Het NNN kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur.

Het NNN bestaat uit:

- bestaande natuurgebieden, reservaten, natuurontwikkelingsgebieden en zogenaamde robuuste verbindingen;
- landbouwgebieden met mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer (beheergebieden);
- grote wateren (zoals de kustzone van de Noordzee, het IJsselmeer en de Waddenzee).

Het NNN is een plan in uitvoering en moet in 2018 klaar zijn.

Natuurbeschermingswet 1998

Hierna volgt een algemene beschrijving van de Natuurbeschermingswet.

Algemeen Natuurbeschermingswet
Nederland kreeg in 1967 voor het eerst een Natuurbeschermingswet. Deze wet maakte het mogelijk om natuurgebieden en soorten te beschermen.

Op den duur voldeed de wet niet meer aan de eisen die internationale verdragen en Europese verordeningen stellen aan natuurbescherming. Daarom is in 1998 een nieuwe Natuurbeschermingswet gemaakt die alleen gericht is op gebiedsbescherming. De bescherming van soorten is geregeld in de Flora- en faunawet.

De Natuurbeschermingswet 1998 is op 1 oktober 2005 gewijzigd. Sindsdien zijn de bepalingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de Natuurbeschermingswet verwerkt.

Beschermde gebieden
De volgende gebieden worden aangewezen en beschermd op grond van de Natuurbeschermingswet:

- Natura 2000-gebieden (Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden);
- beschermde natuurmonumenten;
- wetlands.

Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur, geldt een vergunningplicht.

Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden. Meestal verlenen de provincies de vergunningen, maar soms doet het ministerie van Economische Zaken (EZ) dit.

Bestaand gebruik
Op 1 februari 2009 is de wet opnieuw gewijzigd. De wijziging heeft betrekking op het zogenoemde 'bestaand gebruik'. Hieronder vallen activiteiten in en om beschermde Natura 2000-gebieden die al plaatshadden voordat een gebied als beschermd gebied is aangewezen. De wijziging is met name van belang voor provincies (als bevoegd gezag) en voor burgers en bedrijven met bestaand gebruik. De wijzigingen zijn gericht op:

- verbetering van de werking van de wet in de praktijk;
- verbetering van de aansluiting van de wet bij de Habitatrichtlijn.

Beschermde Natuurmonumenten
Met de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 is in 2005 het verschil tussen Beschermde Monumenten en Staatsnatuurmonumenten vervallen: beide zijn nu Beschermde Natuurmonumenten.

Beschermde Natuurmonumenten die overlappen met Natura 2000-gebieden worden opgeheven en niet langer beschermd als beschermd natuurmonument. De natuurwaarden, waarvoor het natuurmonument was aangewezen, worden wel in de Natura 2000-aanwijzing opgenomen.